

Про деякі проблеми організації виховного процесу у вищій школі сучасної України

Чи потрібно виховувати студентів? Питання риторичне і відповідь на нього однозначна: звичайно. Правда, реалії сучасної вищої школи в Україні свідчать, що практика організації виховного процесу та його теоретична складова дуже далекі від того, що можна вважати належним і бажаним. Виділю у зв'язку з цим декілька проблем:

1. Нормативні документи Болонського процесу фактично залишають поза увагою процес виховання. В них акцент робиться на організаційні аспекти навчання та освітні стандарти. Питання формування і функціонування світогляду, ціннісних орієнтацій молодого людини, її моральної культури Захід віддає передусім у руки сім'ї та церкви. У східній Європі традиційно домінували, значною мірою домінують і тепер, інші підходи і пріоритети щодо взаємозв'язку навчання і виховання. Тут багато в чому інший досвід виховання, інші традиції, інша ментальність. На жаль, це не завжди хочуть брати до уваги ті, хто в сучасній Україні на рівні владних структур визначає стратегію і тактику функціонування вищих навчальних закладів.

2. Могутній виховний потенціал мають гуманітарні дисципліни, які викладаються студентам, особливо історія, культурологія, релігієзнавство, етика, естетика, психологія, філософія, соціологія, політологія, право та ін. Але їх обсяг в структурі навчального процесу з кожним роком невпинно зменшується. «Мілішає», відповідно, і теоретичне підґрунтя ціннісних орієнтацій молоді, зростає доля випадкових чинників, що впливають на формування і функціонування їх свідомості. Як результат, убогішим стає духовний світ молодих людей. В їх бажаннях все частіше і активніше починають домінувати прагматизм, меркантилізм, холодний розрахунок. Матеріальне все більше відтісняє на задній план духовне. Прикро, та все ж приходить констатувати, що невід'ємними складовими життя нашого соціуму стали бездуховність значної частини населення, нічим не обґрунтоване насильство, нехлюйське ставлення до власної історії, егоїзм, користоловство.

3. Саме виховання молодих людей у стінах вищих навчальних закладів багато в чому має однобокий і спотворений характер. Як правило, воно позбавлене системності, орієнтоване переважно на задоволення потреб дозвілля юнаків та дівчат, дуже часто має «ура-патріотичний» характер. Виховання тут, значною мірою, проявляє себе не як невід'ємна складова діяльності вузу, а як своєрідний «додаток» до навчального процесу. Такий виховний вплив мало зачіпає душу людини, дуже поверхово торкається глибинних пластів її свідомості, несуттєво впливає на її ціннісні орієнтації. У більшості випадків у ньому довліє інформаційна сторона, а не світоглядно-орієнтаційна. Потребує кардинальної перебудови робота наставників студентських академічних груп. Передусім в контексті зміщення акцентів у їх діяльності – з контролю за мірою участі студентів у навчальному процесі та їх успішністю на власне виховну роботу з ними.